

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (esimene koda)

5. juuli 2018*

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 –
Rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded –
Direktiiv 2013/32/EL – Artikli 46 lõiked 6 ja 8 – Ilmselgelt põhjendamatu rahvusvahelise kaitse
taotlus – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Luba jääda liikmesriigi territooriumile – Direktiiv
2008/115/EÜ – Artiklid 2, 3 ja 15 – Ebaseaduslik riigis viibimine – Kinnipidamine

Kohtuasjas C-269/18 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 19. aprilli 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. aprillil 2018, menetluses

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

versus

C,

ja

J,

S

versus

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot (ettekandja),
A. Arabadjiev ja E. Regan,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu 19. aprilli 2018. aasta taotlust, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. aprillil 2018, lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

arvestades esimese koja 15. mai 2018. aasta otsust see taotlus rahuldada,
on teinud järgmise

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT 2008, L 348, lk 98) artikli 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) artikli 46 lõike 6 punkti a ja artikli 46 lõike 8 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kolmes kohtuvaidluses, millest esimeses vaidleb Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (julgeoleku- ja justiitsasjade riigisekretär) (edaspidi „riigisekretär“) C-ga ning teises ja kolmandas vaidlevad J ja S riigisekretäriiga selle üle, kas C, J-i ja S-i suhtes pärast seda võetud kinnipidamismeetmed, kui nende rahvusvahelise kaitse taotlused direktiivi 2013/32 artikli 32 lõike 2 ja artikli 46 lõike 6 punkti a tähenduses ilmselge põhjendamata tõttu rahuldamata jäeti, on seaduslikud.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2008/115

- 3 Direktiivi 2008/115 põhjendustes 9 ja 12 on märgitud:

„(9) Kooskõlas nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiiviga 2005/85/EÜ (liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta) [(ELT 2005, L 326, lk 13)] ei tohiks kolmanda riigi kodanikku, kes on liikmesriigis varjupaika taotlenud, käsitleda liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibiva isikuna seni, kuni on jõustunud taotluse kohta tehtud eitav otsus või otsus, millega lõpetatakse tema õigus viibida riigis varjupaigataotlejana.

[...]

(12) Tuleks lahendada selliste kolmandate riikide kodanike olukord, kes viibivad riigis ebaseaduslikult, kuid keda ei saa veel välja saata. [...]

- 4 Direktiivi 2008/115 artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes.“

- 5 Direktiivi artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- 2) „ebaseaduslik riigisviibimine“ – kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kui ta ei vasta või enam ei vasta Schengeni piirieskirjade artiklis 5 sätestatud sisenemise tingimustele või muudele asjaomasesse liikmesriiki sisenemise, selles viibimise või elamise tingimustele;
- 3) „tagasisaatmine“ – kolmanda riigi kodaniku naasmine kas vabatahtlikult tagasipöördumiskohustust täites või sunniviisiliselt:
  - tema päritoluriiki või
  - transiidiriiki kooskõlas ühenduse või kahepoolsete tagasivõtulepingute või muude kokkulepetega või
  - muusse kolmandasse riiki, millesse asjaomane kolmanda riigi kodanik otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda ning milles ta vastu võetakse;
- 4) „tagasisaatmisotsus“ – haldus- või kohtuotsus või -akt, millega sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigisviibimine on ebaseaduslik ja kehtestatakse või sätestatakse tagasipöördumiskohustus;

[...]

- 6 Nimetatud direktiivi artiklis 6 „Tagasisaatmisotsus“ on ette nähtud:

„1. Ilma et see piiraks lõigetes 2 kuni 5 sätestatud erandite kohaldamist, väljastavad liikmesriigid tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult.

[...]

4. Liikmesriigid võivad igal ajal otsustada väljastada nende territooriumil ebaseaduslikult viibivale kolmanda riigi kodanikule kaastundlikel, humanitaar- või muudel põhjustel sõltumatu elamisloa või muu loa riigis viibida. Sellisel juhul tagasisaatmisotsust ei väljastata. Kui tagasisaatmisotsus on juba väljastatud, siis see tühistatakse või peatatakse elamisloa või mõne muu riigisviibimist lubava loa kehtivusajaks.

[...]

6. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel võtta vastu otsust seadusliku riigisviibimise lõpetamise kohta koos tagasisaatmis- ja/või väljasaatmisotsusega ja/või sisenemiskeeluga oma siseriiklikus õiguses ettenähtud haldus- või kohtuotsuse või haldus- või kohtuaktiga, ilma et see piiraks III peatükis ning ühenduse ja siseriikliku õiguse muude asjakohaste sätete kohaselt sätestatud menetluslikke tagatisi.“

- 7 Direktiivi artikli 13 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Kolmanda riigi kodanikule võimaldatakse tõhusad õiguskaitsevahendid artikli 12 lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsuste vaidlustamiseks või nende läbivaatamise taotlemiseks pädevas kohtu- või haldusasutuses või pädevas organis, mis koosneb liikmetest, kes on erapooletud ja kelle sõltumatus on tagatud.

2. Lõikes 1 nimetatud pädeval asutusel või organil on volitused vaadata läbi artikli 12 lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsused, sealhulgas võimalus nende täitmine ajutiselt peatada, välja arvatud juhul, kui siseriikliku õiguse kohaselt juba kohaldatakse ajutist peatamist.“

8 Direktiivi 2008/115 artiklis 15 on ette nähtud:

„1. Kui muid piisavaid, kuid leebemaid sunnimeetmeid ei ole konkreetsel juhul võimalik tulemuslikult kohaldada, võivad liikmesriigid kinni pidada ainult kolmanda riigi kodaniku, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust tagasisaatmise ettevalmistamiseks ja/või väljasaatmise läbiviimiseks, eelkõige kui:

- a) on olemas põgenemise oht või
- b) asjaomane kolmanda riigi kodanik hoiab kõrvale tagasisaatmise ettevalmistamisest või väljasaatmisest või takistab neid.

Iga kinnipidamine on võimalikult lühike ja see kestab ainult seni, kuni kestab väljasaatmise korraldamine, ning see viiakse ellu nõuetekohase hoolsusega.

[...]

5. Kinnipidamine kestab seni, kuni on täidetud lõikes 1 sätestatud tingimused ning kuni see on vajalik eduka väljasaatmise tagamiseks. Iga liikmesriik sätestab kinnipidamise piiratud kestuse, mis ei tohi ületada kuut kuud.

6. Liikmesriigid ei tohi lõikes 5 osutatud ajavahemikku pikendada, välja arvatud piiratud ajavahemiku puhul, mis ei ületa siseriikliku õiguse kohaselt veel kahteteist kuud, kui hoolimata nende mõistlikest jõupingutustest on tõenäoline, et väljasaatmise viibimise põhjuseks on:

- a) asjaomase kolmanda riigi kodaniku koostöö puudumine või
- b) kolmandatest riikidest vajalike dokumentide hankimise viibimine.“

Direktiiv 2013/32

9 Direktiivi 2013/32 artiklis 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9)] kohase rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded.“

10 Direktiivi 2013/32 artikli 31 lõige 8 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võivad ette näha taotluse läbivaatamise menetluse kiirendamise ja/või selle kohaldamise piiril või transiiditsoonis kooskõlas artikliga 43 vastavalt II peatükis sätestatud üldpõhimõtetele ja tagatistele, kui:

- a) taotleja on taotluse ja asjaolude esitamisel tõstatanud ainult küsimusi, mis ei seostu sellega, kas teda saab käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna [direktiivi 2011/95] alusel, või
- b) taotleja on pärit turvalisest päritoluriigist käesoleva direktiivi tähenduses või

- c) taotleja on ametiasutusi eksitanud, esitades valeandmeid või -dokumente või jättes esitamata tema isikut ja/või rahvust käsitleva asjaomase teabe või dokumendid, millel oleks võinud olla otsusele negatiivne mõju, või
- d) on tõenäoline, et taotleja on isikut tõendava või reisidokumendi, mis oleks aidanud kindlaks teha tema isikut või kodakondsust, pahauskselt hävitanud või sellest vabanenud, või
- e) taotleja on teinud selgelt ebajärjekindlaid ja vastukäivaid, selgelt valesid või ilmselgelt ebatõenäolisi avaldusi, mis on vastuolus päritoluriiki käsitleva piisavalt kontrollitud teabega, mis muudab selgelt ebausutavateks tema väited seoses sellega, kas ta vastab rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele kooskõlas [direktiiviga 2011/95]; või
- f) taotleja on esitanud korduva rahvusvahelise kaitse taotluse, mis ei ole artikli 40 lõike 5 kohaselt vastuvõetamatu; või
- g) taotleja esitab taotluse üksnes eesmärgiga lükata edasi või nurjata tema tagasisaatmist käsitleva varasema või vältimatu otsuse täideviimist või
- h) taotleja sisenes liikmesriigi territooriumile ebaseaduslikult või pikendas ebaseaduslikult oma riigis viibimist ning jättis mõjuva põhjuseta vastavate asutustega ühendust võtmata või ei esitanud rahvusvahelise kaitse taotlust niipea kui võimalik, arvestades tema riiki sisenemise asjaoludega; või
- i) taotleja keeldub täitmast kohustust anda sõrmejälgi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusele (EL) nr 603/2013 (millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 (millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest) tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks) (ELT 2013, L 180, lk 1)), või
- j) mõjuvatel põhjustel on alust arvata, et taotleja ohustab liikmesriigi riiklikku julgeolekut või avalikku korda või taotleja on vastavalt siseriiklikule õigusele välja saadetud riiklikku julgeolekut või avalikku korda käsitlevatel mõjuvatel põhjustel.“

11 Direktiivi 2013/32 artiklis 32 on ette nähtud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 27 kohaldamist, võivad liikmesriigid pidada taotlust põhjendamatuks üksnes juhul, kui menetlev ametiasutus on teinud kindlaks, et taotleja ei vasta rahvusvahelise kaitse seisundi saamise nõuetele [direktiivi 2011/95] tähenduses.

2. Põhjendamatute taotluste korral, mille puhul esineb ükskõik milline artikli 31 lõikes 8 loetletud asjaoludest, võivad liikmesriigid samuti pidada taotlust selgelt põhjendamatuks, kui siseriiklikes õigusaktides on nii määratletud.“

12 Direktiivi 2013/32 artiklis 46 on ette nähtud:

„[...]

5. Ilma et see piiraks lõike 6 kohaldamist, annab käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud õiguskaitsevahend taotlejale õiguse jääda asjaomasesse liikmesriiki kuni lõikes 4 sätestatud tähtajani ja õiguskaitsevahendi üle otsuse tegemiseni.

6. Kui on tegemist otsusega:

- a) pidada taotlust selgelt põhjendamatuks vastavalt artikli 32 lõikele 2 või põhjendamatuks pärast läbivaatamist vastavalt artikli 31 lõikele 8, välja arvatud juhtudel, kui need otsused põhinevad artikli 31 lõike 8 punktis h osutatud asjaoludel;

[...]

on kohtu pädevuses asjaomase taotleja taotlusel või omal algatusel otsustada, kas taotleja võib jääda liikmesriigi territooriumile, kui otsuse tulemuseks on võtta taotlejalt ära õigus jääda liikmesriiki ning kui õigust jääda õiguskaitsevahendi üle otsuse tegemiseni liikmesriiki ei ole siseriiklikus õiguses selliste juhtumite puhul ette nähtud.

[...]

8. Liikmesriigid lubavad taotlejal jääda oma territooriumile lõigetes 6 ja 7 osutatud menetluse lõppemiseni, mille käigus tehakse otsus selle kohta, kas taotleja saab jääda liikmesriigi territooriumile.

[...]“

Madalmaade õigus

- 13 2000. aasta välismaalaste seaduse (Vreemdelingenwet 2000) artiklis 8 on ette nähtud:

„Taotleja viibib Madalmaades seaduslikult ainult:

[...]

- h. ajal, mil menetletakse valet või kaebust, kui käesolevast seadusest või käesolevast seaduse alusel võetud sättest või kohtuotsusest tulenevalt tuleb taotleja väljasaatmisest hoiduda seni, kuni taotluse kohta on tehtud otsus;

[...]“

- 14 Selle seaduse artikli 59 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui see on avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, võib riigisekretär väljasaatmise eesmärgil kinni pidada taotleja, kes

- a) ei viibi riigis seaduslikult;
- b) viibib riigis seaduslikult artikli 8 punktide f, g ja h tähenduses, kuid ei ole taotleja artiklite 59a ja 59b tähenduses;

[...]“

- 15 2000. aasta välismaalaste seaduse artikli 59 lõike 5 kohaselt ei tohi kinnipidamine olla pikem kui kuus kuud, ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist.

16 2000. aasta välismaalaste seaduse artikli 59 lõikes 6 on ette nähtud, et erandina lõikest 5 ja piiramata sama artikli lõike 4 kohaldamist võib sama artikli lõikes 1 ette nähtud kinnipidamist pikendada veel täiendava tähtaja võrra, mis ei ületa 12 kuud, kui hoolimata kõigist mõistlikest pingutustest võib väljasaatmiseks kuluda rohkem aega, sest välisriik ei tee väljasaatmise osas koostööd või puuduvad selleks vajalikud dokumendid, mida kolmandast riigist oodatakse.

17 Selle seaduse artiklis 59b on ette nähtud:

„1. Kui tegemist on elamisloa väljastamise taotlusega artikli 28 tähenduses, võib riigisekretär kinni pidada taotleja, kes viibib riigis seaduslikult artikli 8 punktide f, g või h tähenduses, kui

a. kinnipidamine on vajalik välismaalase isiku või kodakondsuse tuvastamiseks;

b. kinnipidamine on vajalik, et koguda andmeid, mida on vaja artiklis 28 nimetatud ajutise elamisloa väljastamise taotluse kohta otsuse tegemiseks, eelkõige juhul, kui esineb kõrvalehoidumise oht;

c. taotleja:

1° on kinni peetud tagasisaatmisdirektiivi alusel toimuva tagasisaatmismenetluse läbiviimiseks;

2° on juba saanud võimaluse varjupaigamenetluseks, ja

3° tema puhul esineb mõistlikke põhjusi arvata, et ta on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse ainult üksnes eesmärgiga lükata edasi või nurjata tema suhtes tehtud tagasisaatmisotsuse täideviimine; või

d. kui taotleja kujutab endast ohtu riiklikule julgeolekule või avalikule korrale [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT 2013, L 180, lk 96),] artikli 8 lõike 3 punkti e tähenduses.

[...]“

18 Sama seaduse artiklis 82 on ette nähtud:

„1. Elamisloa kohta tehtud otsuse mõju peatub kuni edasikaebamise tähtaja möödumiseni või kaebuse esitamise korral kuni kaebuse lahendamiseni.

2. Lõiget 1 ei kohaldata, kui:

[...]

c. taotlus jäetakse rahuldamata ilmselge põhjendamatus tõttu artikli 30b alusel, välja arvatud artikli 30b lõike 1 punktis h sätestatud juhtudel;

[...]

6. Selle kohta, kas taotlejal on esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamise taotluse lahendamise ajal õigus jääda Madalmaadesse, võib halduse üldaktiga või selle alusel ette näha üksikasjalikumad eeskirjad.“

19 2000. aasta välismaalaste määruse (Vreemdelingenbesluit 2000) artikli 7.3 sõnastuse kohaselt:

„1. Kui on esitatud taotlus kohaldada esialgse õiguskaitse abinõud, et vältida väljasaatmist enne, kui on lahendatud kaebus elamisloa taotluse kohta tehtud otsuse peale [2000. aasta välismaalaste seaduse] artikli 28 tähenduses, on taotlejal lubatud jääda riiki, kuni tehakse otsus selle taotluse kohta.

[...]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 20 Põhikohtuasi puudutab kolme kolmanda riigi kodanikku ehk C-d, J-i ja S-i, kelle rahvusvahelise kaitse taotlused riigisekretär direktiivi 2013/32 artikli 32 lõike 2 alusel ilmselge põhjendamatusesse tõttu rahuldamata jättis ja kes seejärel peeti väljasaatmise eesmärgil kinni 2000. aasta välismaalaste seaduse artikli 59 lõike 1 punkti a alusel, millega võetakse üle direktiivi 2008/115 artikli 15 lõige 1.
- 21 Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ilmneb, et kolmanda riigi kodaniku esitatud kaebusel rahvusvahelise kaitse taotluse ilmselge põhjendamatusesse tõttu rahuldamata jätmise otsuse peale ei ole peatavat toimet. Sellele vaatamata võib taotleja paluda kohtult luba jääda Madalmaade territooriumile kuni sisulistes küsimustes esitatud edasikaebuse lahendamiseni ja ta võib Madalmaadesse jääda kuni selle esialgse õiguskaitse abinõu kohta otsuse tegemiseni.
- 22 C poolt 23. novembril 2011 esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus jäeti rahuldamata 11. aprillil 2017. C peeti kinni sama aasta 13. aprillil. Esimene kohus asus seisukohale, et see kinnipidamine toimus ebaõigel õiguslikul alusel, mispeale riigisekretär esitas apellatsioonkaebuse Raad van Statele (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu).
- 23 Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Zwolle (Haagi esimese astme kohus, Zwolle kohtumaja, Madalmaad) jättis 31. juulil 2017 rahuldamata C taotluse esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamiseks ning C saadeti 15. augustil 2017 välja.
- 24 J-i poolt 13. septembril 2017 esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus jäeti rahuldamata 24. oktoobril 2017. Samal päeval peeti J kinni. Esimeses kohtuastmes leiti, et see meede on seaduslik, mispeale J esitas apellatsioonkaebuse Raad van Statele (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu).
- 25 29. märtsil 2018 rahuldab rechtbank Den Haag, zittingsplaats Rotterdam (Haagi esimese astme kohus, Rotterdam kohtumaja, Madalmaad) J-i kaebuse kinnipidamismeeetme muutmata jätmise peale. Nimetatud kohus leidis selle kohta, et 12. märtsi 2018. aasta seisuga oli J-i kuus kuud katkematult kinni peetud ja riigisekretär ei olnud kinnipidamismeeetme muutmata jätmisel läbi viinud huvide tasakaalustamist.
- 26 S-i poolt 17. juunil 2017 esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus jäeti rahuldamata 6. novembril 2017. S peeti kinni 6. detsembril 2017. Esimeses kohtuastmes leiti, et see meede on seaduslik, mispeale S esitas apellatsioonkaebuse Raad van Statele (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu).
- 27 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 101 alusel saadetud selgituste nõudele antud vastuses selgitas see kohus Euroopa Kohtule, et rechtbank Den Haag (Haagi esimese astme kohus, Madalmaad) esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamise üle otsustav kohtunik jättis 14. detsembri 2017. aasta otsusega rahuldamata S-i esitatud taotluse esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamiseks. Seetõttu „ei olnud alust [tema] kinnipidamist edasi lükata“.
- 28 Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) selgitab, et C, J ja S peeti kinni 2000. aasta välismaalaste seaduse artikli 59 lõike 1 punkti a alusel, millega võetakse üle direktiivi 2008/115 artikli 15 lõige 1, ja et selle õigusliku aluse nõuetekohase kohaldamise tingimus on, et puudutatud isik viibiks riigis ebaseaduslikult direktiivi 2008/115 artikli 3 tähenduses.
- 29 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Madalmaade õiguse kohaselt viibib isik, kes esitab kaebuse otsuse peale, millega jäetakse ilmselge põhjendamatusesse tõttu rahuldamata tema rahvusvahelise kaitse taotlus, riigis ebaseaduslikult, sest 2000. aasta välismaalaste seaduse artikli 82 lõike 2 punkti c kohaselt, millega võetakse üle direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 6 punkt a, ei ole sellise otsuse peale esitatud kaebusel automaatselt peatavat mõju.

- 30 On tõsi, et 2000. aasta välismaalaste määruse artikli 7.3 lõike 1 kohaselt, millega võetakse üle direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 8, võib kolmanda riigi kodanik, kelle rahvusvahelise kaitse taotlus on ilmselge põhjendamatus tõttu rahuldamata jäetud, taotleda esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamist, et ta saaks jääda riigi territooriumile. Sellisel juhul lubab Madalmaade õigus tal jääda Madalmaade territooriumile, kuni tema taotlus on lahendatud. Sellele vaatamata ei saa tema riigis viibimist seaduslikuks lugeda enne, kui esialgse õiguskaitse abinõude kohaldamise üle otsustav kohtunik on rahuldanud tema taotluse esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamiseks.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole välistatud, et need nõnda tõlgendatud riigisisese õiguse sätted on vastuolus liidu õiguse, täpsemalt direktiivi 2013/32 artikli 46 lõigetega 6 ja 8 koostoimes sama direktiivi artikli 46 lõikega 5. Kohtujurist Mengozzi leidis kohtuasjas Gnandi (C-181/16, EU:C:2017:467) 15. juunil 2017 esitatud ettepaneku punktis 55 nimelt, et 30. mai 2013. aasta kohtuotsuse Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343) punktides 44–49 tuleneb, et „kolmanda riigi kodanikust varjupaigataotlejat ei saa käsitada ebaseadusliku viibijana liikmesriigi territooriumil, kus ta on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, niikaua, kuni õigust elada sellel territooriumil – oodates nimetatud taotlust puudutava menetluse tulemust – tema puhul tunnustatakse kas liidu õiguse või siseriikliku õiguse alusel.“
- 32 Seega peab Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) selleks, et kindlaks teha, kas tema menetluses olevates kohtuasjades on kinnipidamismeetmed võetud seaduslikult, enda sõnul kontrollima, kas liikmesriigi poolt direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 8 alusel antud luba jääda selle riigi territooriumile välistab võimaluse, et selle isiku viibimist selles riigis peetakse ebaseaduslikuks, kuni tema taotlust kohaldada esialgse õiguskaitse abinõud ei ole lahendatud.
- 33 Nendel asjaoludel otsustas Raad van State (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kui varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutav asutus on rahvusvahelise kaitse taotluse [direktiivi 2013/32] artikli 46 lõike 6 punkti a tähenduses selge põhjendamatus tõttu rahuldamata jätnud ja kui selle otsuse peale kohtule esitatud kaebusel ei ole liikmesriigi õiguse kohaselt automaatselt peatavat toimet: kas direktiivi artikli 46 lõiget 8 tuleb sellisel juhul tõlgendada nii, et juba ainuüksi esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamise taotluse esitamise tulemusel ei viibi taotleja enam liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult [direktiivi 2008/115] artikli 3 tähenduses ja kuulub seega [direktiivi 2013/33] kohaldamisalasse?
2. Kas esimesele küsimusele vastamisel on oluline, et liikmesriigi õiguses – arvestades tagasisaatmise keelu põhimõtet – on ette nähtud, et taotlejat ei saadeta välja enne, kui kohus on taotluse alusel otsustanud, et taotleja ei või jääda liikmesriigi territooriumile kuni rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse lahendamiseni?“

Kiirmenetlus

- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on esitanud taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus kodukorra artikli 107 alusel eelotsuse kiirmenetluses.
- 35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendab taotlust sellega, et S-i peetakse praegusel ajal kinni. Ta märgib selle kohta, et kui esimesele küsimusele peaks vastatama, et S viibis pärast esialgse õiguskaitse abinõu kohaldamise taotluse esitamist Madalmaade territooriumil seaduslikult, tähendab see, et 2000. aasta välismaalaste seaduse artikli 59 lõike 1 punktis a ette nähtud kinnipidamismeedet kohaldatakse alusetult.

- 36 Selle kohta tuleb esiteks märkida, et käesolev eelotsusetaotlus, mis puudutab direktiivide 2008/115 ja 2013/32 tõlgendamist, tõstatab EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise alla kuuluvaid küsimusi. Selle suhtes on seega võimalik kohaldada eelotsuse kiirmenetlust, mis on ette nähtud Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23a ja kodukorra artiklis 107.
- 37 Teiseks tuleb tõdeda, et ajal, mil vaadatakse läbi taotlust lahendada käesolev eelotsusetaotlus kiirmenetluses, on S kinni peetud, ja põhikohtuasja lahendamise tagajärg võib olla, et vabadusekaotuslik meede, mida tema suhtes kohaldatakse, lõpetatakse viivitamata.
- 38 Seevastu C puhul, kes on Madalmaade territooriumilt välja saadetud, ja J-i puhul, keda enam kinni ei peeta, ei ole eelotsuse kiirmenetlus põhjendatud.
- 39 Eelnevat arvestades ja pidades silmas S-i olukorda, otsustas Euroopa Kohtu esimene koda 15. mail 2018 ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 40 Kodukorra artikkel 99 näeb ette, et kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimus on identne küsimusega, millele Euroopa Kohus on juba vastuse andnud, või kui küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhjendatud määrusega.
- 41 Käesolevas asjas esitatud eelotsusetaotluse puhul tuleb seda sätet kohaldada.
- 42 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kes lähtub põhimõttest, et kinni tohib pidada ainult isikut, kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, on tekkinud küsimus, kas direktiivi 2008/115 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodanikku, kes on esitanud kaebuse otsuse peale jätta tema rahvusvahelise kaitse taotlus ilmselge põhjendamata tõttu rahuldamata, tuleb käsitada selle riigi territooriumil seaduslikult viibivana, sest direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 8 kohaselt tuleb taotlejal lubada jääda sellesse riiki, kuni lõpeb menetlus, mille käigus tehakse otsus selle kohta, kas taotleja saab jääda liikmesriigi territooriumile kuni sisulistes küsimustes esitatud edasikaebuse lahendamiseni. Jaatava vastuse korral on direktiiviga 2008/115 seega vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mille kohaselt viibib selline isik riigis ebaseaduslikult, mistõttu võib selle isiku kinni pidada.
- 43 Esitatud eelotsuse küsimustega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus seega sisuliselt selgitada, kas direktiive 2008/115 ja 2013/32 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastolus see, kui kolmanda riigi kodanik, kelle rahvusvahelise kaitse taotluse on pädev haldusasutus esimese astme menetluses ilmselge põhjendamata tõttu rahuldamata jätnud, peetakse tema väljasaatmise eesmärgil kinni, kui direktiivi 2013/32 artikli 46 lõigete 6 ja 8 kohaselt on taotlejal seaduslik õigus jääda sellesse liikmesriiki kuni lahendatakse tema kaebus, mis puudutab tema õigust jääda sellesse riiki kuni rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse lahendamiseni.
- 44 Direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 1 kohaselt kohaldatakse seda direktiivi liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes. Selle direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt teevad liikmesriigid üldjuhul tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 37).

- 45 Selle direktiivi artikli 3 punktis 2 sisalduva mõiste „ebaseaduslik riigis viibimine“ määratlusest tuleneb, et iga kolmanda riigi kodanik, kes viibib liikmesriigi territooriumil nii, et ta ei vasta liikmesriigi territooriumile sisenemise, selles viibimise või elamise tingimustele, viibib riigis ebaseaduslikult juba üksnes selle asjaolu tõttu (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 39).
- 46 On tõsi, et Euroopa Kohus asus 30. mai 2013. aasta kohtuotsuse Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343) punktides 47 ja 49 seisukohale, et luba jääda riiki selleks, et kasutada rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse suhtes tõhusat õiguskaitsevahendit, takistab direktiivi 2008/115 kohaldamist selle taotluse esitanud kolmanda riigi kodaniku suhtes kuni ajani, mil selgub taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse tulemus (19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 43).
- 47 Sellest kohtuotsusest ei saa siiski tuletada, et niisugune riiki jäämise luba ei võimalda teha järeldust, et alates rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmisest – ja välja arvatud juhul, kui on olemas käesolevas riigis elamise õigus või elamisluba – muutub huvitatud isiku riigis viibimine ebaseaduslikuks direktiivi 2008/115 tähenduses. Vastupidi, vähemalt juhul, kui kolmanda riigi kodanikule ei ole antud riigis elamise õigust või elamisluba, millele osutatakse direktiivi 2008/115 artikli 6 lõikes 4, viibib ta riigis ebaseaduslikult direktiivi 2008/115 tähenduses alates hetkest, mil vastutav asutus jättis tema rahvusvahelise kaitse taotluse esimese astme menetluses rahuldamata, ja seda sõltumata sellest, et on olemas luba jääda riiki kuni rahuldamata jätmise üle otsuse tegemiseni (19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punktid 44 ja 59).
- 48 Huvitatud isiku suhtes võib seega põhimõtteliselt teha tagasisaatmisotsuse alates rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmisest või kumuleeruvalt koos sellega samas haldusaktis (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 59).
- 49 Samas tuleb rõhutada, et liikmesriigid peavad tagama, et kõik tagasisaatmisotsused järgiks direktiivi 2008/115 III peatükis sätestatud menetluslikke tagatisi ning muid asjakohaseid liidu ja siseriikliku õiguse sätteid. Niisugune kohustus on sõnaselgelt ette nähtud selle direktiivi artikli 6 lõikes 6 juhul, kui tagasisaatmisotsus tehakse samal ajal, kui vastutav asutus jätab esimese astme menetluses rahuldamata rahvusvahelise kaitse taotluse. Seda tuleb kohaldada ka olukorras, kus tagasisaatmisotsus tehakse vahetult pärast rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmist, konkreetset halduslikku laadi otsuses ja ühe teise asutuse poolt (19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 60).
- 50 Selles kontekstis on liikmesriigi ülesanne tagada rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise vastu kasutatud õiguskaitsevahendi täielik tõhusus, mis nõuab eelkõige seda, et tagasisaatmisotsuse kogu toime peatatakse selle õiguskaitsevahendi kasutamise tähtjaks, ja kui niisugust õiguskaitsevahendit kasutatakse, siis kuni selle üle otsuse tegemiseni (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 61).
- 51 Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile tähendab, et peatuma peavad kõik tagasisaatmisotsuse õiguslikud tagajärjed, mistõttu huvitatud isikut ei saa sellel ajavahemikul tema väljasaatmise eesmärgil direktiivi 2008/115 artikli 15 alusel kinni pidada, sest tal on lubatud jääda asjasse puutuva liikmesriigi territooriumile (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 62).
- 52 Sama kehtib ka kolmanda riigi kodaniku kohta, kelle rahvusvahelise kaitse taotlus on direktiivi 2013/32 artikli 32 lõike 2 alusel ilmselge põhjendamata tõttu rahuldamata jäetud.
- 53 On tõsi, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõigetest 5 ja 6 tuleneb, et sellisel juhul ei ole huvitatud isikul automaatset õigust jääda asjasse puutuva liikmesriigi territooriumile kuni tema kaebuse tulemuse selgumiseni. Sellegipoolest peab huvitatud isik vastavalt nimetatud direktiivi artikli 46 lõike 6 viimasel

lõigus toodud nõuetele saama pöörduda kohtusse, kes otsustab, kas isik võib jääda liikmesriigi territooriumile kuni tema kaebuse sisulise lahendamiseni. Sama direktiivi artikli 46 lõikes 8 on ette nähtud, et liikmesriik peab lubama taotlejal jääda oma territooriumile kuni lõpeb menetlus, mille käigus tehakse otsus selle kohta, kas ta võib riiki jääda.

- 54 Kõigest eelnevast tuleneb, et kolmanda riigi kodanikku, kelle rahvusvahelise kaitse taotlus on ilmselge põhjendamatus tõttu rahuldamata jäetud, ei tohi selle rahuldamata jätmise otsuse peale kaebuse esitamise tähtaja jooksul direktiivi 2008/115 artikli 15 alusel kinni pidada. Huvitatud isikut ei tohi viidatud artikli alusel kinni pidada ka juhul, kui selline kaebus esitatakse, sest sel juhul on tal õigus jääda asjasse puutuva riigi territooriumile direktiivi 2013/32 artikli 46 lõike 8 alusel.
- 55 Eelnevaid kaalutlusi arvestades tuleb esitatud eelotsuse küsimustele vastata, et direktiive 2008/115 ja 2013/32 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastolus see, kui kolmanda riigi kodanik, kelle rahvusvahelise kaitse taotluse on pädev haldusasutus esimese astme menetluses ilmselge põhjendamatus tõttu rahuldamata jätnud, peetakse tema väljasaatmise eesmärgil kinni, kuivõrd direktiivi 2013/32 artikli 46 lõigete 6 ja 8 kohaselt on taotlejal seaduslik õigus jääda sellesse liikmesriiki kuni lahendatakse tema kaebus, mis puudutab tema õigust jääda sellesse riiki kuni rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse lahendamiseni.

Kohtukulud

- 56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei ole hüvitatavad.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastolus see, kui kolmanda riigi kodanik, kelle rahvusvahelise kaitse taotluse on pädev haldusasutus esimese astme menetluses ilmselge põhjendamatus tõttu rahuldamata jätnud, peetakse tema väljasaatmise eesmärgil kinni, kuivõrd direktiivi 2013/32 artikli 46 lõigete 6 ja 8 kohaselt on taotlejal seaduslik õigus jääda sellesse liikmesriiki kuni lahendatakse tema kaebus, mis puudutab tema õigust jääda sellesse riiki kuni rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebuse lahendamiseni.

Allkirjad